

บทที่ 2

อุปสงค์ของแรงงาน (Demand for Labor)

เนื้อหา

1. ความหมายของอุปสงค์ของแรงงาน
2. อุปสงค์ของแรงงานเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง
3. แบบจำลองง่าย ๆ ของอุปสงค์
4. เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะสั้น
5. เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาว
6. เส้นอุปสงค์แรงงานของตลาด
7. สรุปลักษณะเส้นอุปสงค์ของแรงงาน
8. การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของแรงงาน
9. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าจ้างที่กำหนดอุปสงค์

สาระสำคัญ

1. อุปสงค์ของแรงงาน หมายถึง ปริมาณต่าง ๆ ของแรงงานที่ผู้เสนอซื้อแรงงาน หรือนายจ้างต้องการจ้างแรงงาน ณ ระดับค่าจ้างต่าง ๆ กันในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง
2. อุปสงค์ของแรงงานเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง หมายถึง อุปสงค์ของแรงงานจะมากขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับอุปสงค์ในสินค้าและบริการที่ใช้แรงงานผลิต
3. แบบจำลองอย่างง่าย ๆ ของอุปสงค์ โดยมีข้อสมมุติ เพื่อต้องการกำไรสูงสุด
4. เส้นอุปสงค์ของแรงงานในกิจการใดกิจการหนึ่งในระยะสั้น คือ เส้น VMP หรือเส้น MRP ที่เป็นบวก เฉพาะส่วนที่อยู่ต่ำกว่า VAP
5. เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวของกิจการใดกิจการหนึ่งไม่ใช่เส้น VMP หรือเส้น MRP แต่จะเป็นเส้นที่ลากลงจากซ้ายไปขวาโดยขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของเส้น VMP หรือ MRP เมื่ออัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง
6. เส้นอุปสงค์แรงงานของตลาด คือการรวมปริมาณการเสนอซื้อแรงงาน ณ ระดับค่าจ้างต่าง ๆ ของกิจการทั้งหมดเข้าด้วยกัน
7. ลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงาน จะมีลักษณะทอดลงจากซ้ายไปขวา มี Slope

เป็นลบ

8. การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของแรงงาน ถ้าอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลงโดยที่มีปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์ของแรงงานคงที่ จะทำให้ปริมาณการจ้างงานเปลี่ยนแปลงแต่เปลี่ยนแปลงบนอุปสงค์เส้นเดิม แต่ถ้าอัตราค่าจ้างคงที่ปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์เปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปทั้งสิ้น

9. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าจ้างที่กำหนดอุปสงค์ ได้แก่ อุปสงค์ในสินค้าและบริการ ราคาของปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ

จุดประสงค์

หลังจากการศึกษาเรื่องราวในบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของอุปสงค์ของแรงงาน เป็นอุปสงค์ต่อเนื่องได้
2. อธิบายที่มาและเขียนรูปกราฟของเส้นอุปสงค์ของแรงงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ได้

3. อธิบายความหมายของอุปสงค์แรงงานตลาด

4. อธิบายลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของแรงงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

1. ความหมายของอุปสงค์ของแรงงาน

อุปสงค์ของแรงงาน หมายถึง ปริมาณต่าง ๆ ของแรงงานที่ผู้เสนอซื้อแรงงานหรือนายจ้างต้องการจ้างแรงงาน ณ ระดับอัตราค่าจ้างต่าง ๆ กันในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

2. อุปสงค์ของแรงงานเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand)

หมายความว่า การจ้างงานส่วนใหญ่ นายจ้าง จ้างคนงานมิได้เพื่อสนองความต้องการของนายจ้างโดยตรง แต่นายจ้างจะจ้างคนงานมาทำการผลิตสินค้าและบริการเพื่อนำไปขายในตลาด โดยนายจ้างหวังว่าจะได้รับกำไรสูงสุด ดังนั้นลักษณะของอุปสงค์ของแรงงานจึงเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand)

การที่กล่าวว่า แรงงานเป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) หมายความว่า อุปสงค์ของแรงงานจะมากขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับอุปสงค์ในสินค้าและบริการที่ใช้แรงงานนั้นผลิต ถ้าอุปสงค์ในสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งสูงขึ้นจะมีผลทำให้อุปสงค์ของแรงงานที่ทำการผลิตสินค้าและบริการชนิดนั้นสูงขึ้นด้วย ในทางตรงข้าม ถ้าอุปสงค์ในสินค้าและบริการชนิดนั้นลดลง จะมีผลทำให้อุปสงค์ของแรงงานที่ทำการผลิตสินค้าและบริการชนิดนั้น ๆ ลดลงด้วย

ส่วนการที่นายจ้างจะจ้างแรงงานมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับแรงงานที่เพิ่มเข้ามานั้น จะทำให้รายได้ของเขามากกว่าที่จะจ่ายให้กับแรงงานที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ถ้าครบใจก็ตามที่การจ้างงานที่เพิ่มเข้ามานั้นทำให้นายจ้างมีรายได้เพิ่มมากกว่าค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้แก่แรงงาน นายจ้างก็ยังคงจ้างแรงงานต่อไปจนกระทั่งถึงจุดที่ต้นทุนเพิ่ม (MC) เท่ากับรายรับเพิ่ม (MR) ซึ่งถือว่าเป็นจุดที่ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุด

3. แบบจำลองอย่างง่าย ๆ ของอุปสงค์

ข้อสมมุติ

1. นายจ้างต้องการกำไรสูงสุด
2. มีปัจจัยการผลิต 2 ชนิด คือแรงงานและทุน

$$\begin{aligned} Q &= f(L, K) \\ Q &= \text{ผลผลิต} \\ L &= \text{ปัจจัยแรงงาน} \\ K &= \text{ปัจจัยทุน} \end{aligned}$$

3. เพื่อให้ง่ายในการวิเคราะห์จะสมมุติ ต้นทุนของแรงงาน คือค่าจ้างอย่างเดียวโดยไม่รวมค่าใช้จ่ายในการจ้างคน และค่าใช้จ่ายในการฝึกงาน ตลอดจนประโยชน์ที่คนงานได้รับ เช่น การจ่ายค่าจ้างในวันหยุด การเจ็บป่วย และการประกันสังคมในรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น การที่ไม่พิจารณาต้นทุนต่าง ๆ

ดังกล่าวเหล่านี้และสมมุติว่าระยะเวลาทำงานในแต่ละสัปดาห์คงที่ เพื่อจะไม่ให้เกิดความแตกต่างในการใช้จำนวนคนงาน กับจำนวนคน - ชั่วโมง (Man - hours)

- ตลาดแรงงานและตลาดสินค้าเป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์
(ข้อสมมุติข้อนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ในภายหลัง)

4. ต้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะสั้น

4.1 ระยะสั้น เป็นระยะเวลาการผลิตที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตบางอย่างให้เป็นปัจจัยผันแปรได้ ดังนั้นในระยะสั้นจึงประกอบด้วย ปัจจัยคงที่ และปัจจัยผันแปร ในที่นี้จะให้ปัจจัยแรงงานเป็นปัจจัยผันแปร และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยคงที่

4.2 จากที่กล่าวตอนต้นว่านายจ้างจะจ้างแรงงานต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงจุดที่นายจ้างได้รับกำไรสูงสุด คือจุดที่ต้นทุนเพิ่ม (MC) เท่ากับรายรับเพิ่ม (MR) ซึ่ง ณ จุดที่ $MC = MR$ นั่นคือ จุดที่

$$W = VMP \text{ หรือ } W = MRP \text{ นั่นเอง}$$

พิสูจน์ว่า ณ จุดที่ $MR = MC$ คือจุดที่ $W = VMP$ หรือ $W = MRP$

ก่อนอื่น ต้องมาทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ผลผลิตเพิ่มของแรงงาน (Marginal Product : MP_L) หมายถึงผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจากการใช้ปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โดยทุนหรือปัจจัยอื่น ๆ คงที่ ซึ่งหมายความว่า ถ้าใช้ปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ผลผลิตเพิ่ม MP หน่วย

$$MP_L = \frac{\Delta TP_L}{\Delta L}$$

- ต้นทุนเพิ่ม (Marginal Cost : MC) หมายถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ซึ่งหมายความว่า ถ้าผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะเสียต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น - MC บาท

$$MC = \frac{\Delta TC}{\Delta L} \quad (Q = \text{ผลผลิต})$$

- รายรับเพิ่ม (Marginal Revenue : MR) หมายถึง รายได้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ซึ่งหมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการในแต่ละหน่วยที่เพิ่มขึ้น

$$MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$$

(TR = รายรับรวม, Q = ผลผลิต)

ถ้าตลาดสินค้าเป็นตลาดแข่งขันอย่างสมบูรณ์ มูลค่าของสินค้าและบริการแต่ละหน่วยที่เพิ่มขึ้นจะมีค่าเท่ากันและมีค่าเท่ากับราคาสินค้าและบริการในตลาด

ดังนั้น

$$MR = P$$

(P = ราคาสินค้า)

- ค่าจ้าง (Wage : W) หมายถึง อัตราที่นายจ้างจ่ายให้แก่คนงาน 1 คน หมายความว่า ถ้านายจ้างจ้างคนงาน 1 คน จะเสียค่าจ้าง = W บาท
- รายรับของผลผลิตเพิ่ม (Marginal Revenue Product : MRP) มีค่าเท่ากับ MP x MR
- มูลค่าของผลผลิตเพิ่ม (Value of Marginal Product : VMP) ซึ่งมีค่าเท่ากับ MP x P (P = ราคาสินค้า)

จากข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้น สามารถหาความสัมพันธ์นี้ได้ดังนี้

ถ้านายจ้างต้องการผลผลิตเป็น MP หน่วย จะใช้แรงงาน = 1 คน

ถ้านายจ้างต้องการผลผลิตเพิ่ม 1 หน่วย จะใช้แรงงาน = $\frac{1}{MP}$ คน

ถ้านายจ้างจ้างคนงาน 1 คน จะเสียค่าจ้าง = W บาท

ถ้านายจ้างจ้างคนงาน $\frac{1}{MP}$ คน จะเสียค่าจ้าง = $W \times \frac{1}{MP} = \frac{W}{MP}$ บาท

ดังนั้นสรุปได้ว่า

ถ้านายจ้างต้องการผลผลิตเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเท่ากับ $\frac{W}{MP}$

นั่นคือ $\frac{W}{MP} = MC$ นั่นเอง

แต่เนื่องจากการจ้างงานนั้นนายจ้างต้องการกำไรสูงสุด

ซึ่งนายจ้างจะจ้างงาน ณ จุดที่ $MC = MR$ นั่นเอง (แทนค่า $MC = \frac{W}{MP}$)

∴ นายจ้างจะจ้างงาน ณ จุดที่ $\frac{W}{MP} = MR$ นั่นเอง

หรือ $W = MP \times MR = MRP$

ถ้าตลาดสินค้าและบริการเป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ $MR = P$

ดังนั้น $W = MP \times P = VMP$ (value of Marginal Product)

นั่นคือนายจ้างจะจ้างแรงงาน ณ จุดที่

$$W = VMP$$

หรือ

$$W = MRP$$

ตัวอย่าง

กำหนดให้

$$TP = f(L)$$

TP = ผลผลิตสุกคา (หน่วย : ตัว)

L = จำนวนแรงงาน

เป็นสมการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการใช้แรงงานกับผลผลิต ดังแสดงใน

ตารางที่ 2.1 col 1 และ col (2)

ตารางที่ 2.1 มูลค่าของผลผลิตเพิ่มและอุปสงค์ของแรงงานในหน่วยผลิต

(1) จำนวน แรงงาน (L)	(2) ผลผลิต รวม (TP)	(3) ผลผลิต เพิ่ม (MP _L)	(4) ราคา ต่อหน่วย (P)	(5) รายได้จาก การขาย ผลผลิต (TR)	(6) มูลค่า ผลผลิตเพิ่ม (VMP)	(7) รายรับเพิ่ม (MR)	(8) ค่าจ้าง ต่อคน ต่อวัน (W)	(9) ค่าจ้าง ทั้งหมด	(10) ต้นทุนเพิ่ม (MC)
0	0	-	30	0	0	-	0	0	
1	10	10	30	300	300	30	180	180	18
2	19	9	30	570	270	30	180	360	20
3	27	8	30	810	240	30	180	540	22.5
4	34	7	30	1,020	210	30	180	720	25.7
5	40	6	30	1,200	180	30	180	900	30
6	45	5	30	1,350	150	30	180	1080	36

จากตารางที่ 2.1

- Col (1) และ Col (2) หมายความว่า ถ้าจ้างคนงาน 1 คน สามารถผลิตสุกคาได้ 10 ตัว
 - ถ้าจ้างคนงาน 2 คน สามารถผลิตสุกคาได้ 19 ตัว
 - ถ้าจ้างคนงาน 3 คน สามารถผลิตสุกคาได้ 27 ตัว
 - ฯลฯ.....

- Col (1) และ (3) หมายความว่า ผลผลิตเพิ่มจากการจ้างคนงานคนที่ 1 เพิ่ม (MP_1) = 10 ตัว
ผลผลิตเพิ่มจากการจ้างคนงานคนที่ 2 เพิ่ม (MP_2) = 9 ตัว

๑๓๑

- Col 4 ตีราคาตัวละ 30 บาท เนื่องจากเป็นตลาดแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ราคาจึงถูกกำหนดโดยตลาด ดังนั้นหน่วยผลิตแต่ละรายสามารถขายผลผลิตของตนได้ในราคาตัวละ 30 บาท
ไม่ว่า จะนำของออกมาขายมากน้อยเพียงใด

- Col (5) รายได้จากการขายผลผลิต = Col (2) x Col (4)

- Col (6) มูลค่าผลผลิตเพิ่ม = Col (3) x Col (4)

- Col (9) ค่าจ้างทั้งหมด = Col (1) x Col (8)

- Col (10) มาจาก Col (9) และ Col (2)

จากตาราง จุดที่ $MC = MR = 30$

หมายความว่า ถ้าค่าจ้างต่อคนต่อวัน = 180 บาท นายจ้างจะจ้างคนงาน 5 คน เพราะการจ้างงาน 5 คน จะทำให้ $MC = MR$ แต่ถ้าค่าจ้างเปลี่ยนแปลงปริมาณการจ้างงานก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

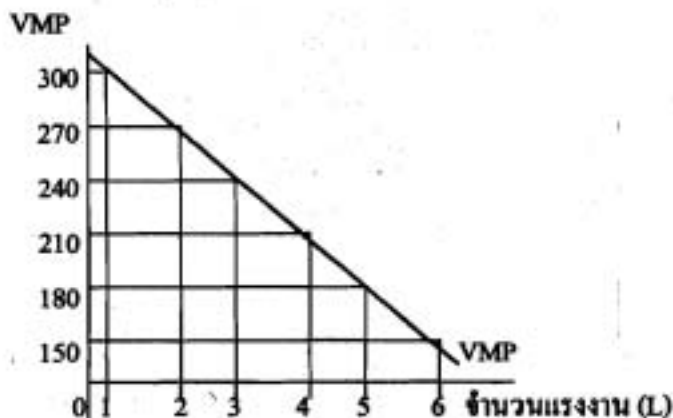
ข้อสังเกต จะเห็นได้ว่า ณ จุดที่ $MC = MR$, $W = VMP$ ($180 = 180$)

ดังนั้นถ้าค่าจ้างลดลงเหลือ 150 บาท ปริมาณการจ้างงานจะเท่ากับ 6 คน

นำค่า VMP จากตารางที่ 2.1 plot กราฟ จะได้เส้น VMP มีลักษณะดังนี้

รูปที่ 2.1

แสดงลักษณะเส้น VMP

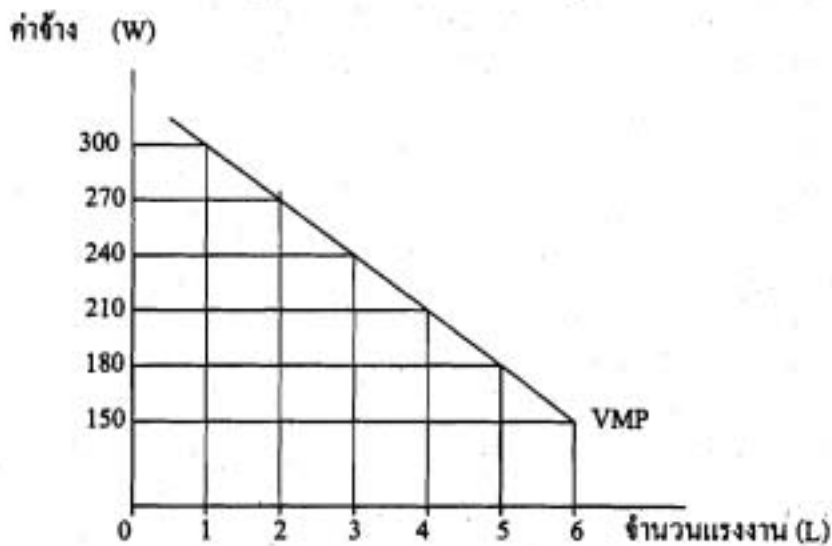

เส้น VMP จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการจ้างงานกับค่า VMP แต่เนื่องจากนายจ้างจะจ้างงาน ณ จุดที่ $VMP = W$ ดังนั้นอาจจะเขียนเส้น VMP แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

ปริมาณการจ้างงานกับอัตราค่าจ้างได้ ดังแสดงในรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2

แสดงเส้นอุปสงค์ของแรงงานเมื่อปัจจัยทุนคงที่ : ระยะสั้น

ดังนั้น เส้น VMP คือ เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะสั้น ในกรณีที่ตลาดสินค้าเป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจากรูปนี้แสดงว่า อัตราค่าจ้าง 180 บาท จะจ้างคนงาน 5 คน ถ้าอัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้นเป็น 210 บาท จะจ้างคนงานลดลงเหลือ 4 คน แต่ถ้าอัตราค่าจ้างลดลงเหลือ 150 บาท จะจ้างคนงานเพิ่มขึ้นจาก 5 คน เป็น 6 คน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าจ้างกับปริมาณการจ้างงานเป็นไปในทิศทางตรงข้าม

ในทำนองเดียวกันอาจกล่าวได้ว่า ถ้าตลาดสินค้าเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ เส้น MRP คือเส้นอุปสงค์ของแรงงานในกรณีที่ตลาดสินค้าเป็นตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์นั่นเอง

แต่อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาอย่างละเอียดพบว่าเส้น VMP หรือเส้น MRP ที่มีค่าเป็นบวก เฉพาะส่วนที่อยู่ต่ำกว่า VAP เท่านั้นจะแทนเส้นอุปสงค์แรงงาน

5. เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาว

ที่แล้วมาเราสมมติให้ปัจจัยการผลิตมี 2 ปัจจัย โดยให้ปัจจัยแรงงานเป็นปัจจัยผันแปร และปัจจัยทุนเป็นปัจจัยคงที่ การวิเคราะห์ในตอนนี้ ยังคงยึดตามข้อสมมุติข้างต้นทุกประการ คือ ผู้ผลิตต้องการกำไรสูงสุด ตลาดสินค้าและตลาดแรงงานเป็นตลาดที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ทั้ง 2 ตลาดแต่ปัจจัยการผลิตทั้ง 2 ชนิด คือปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนเป็นปัจจัยผันแปร

เมื่อปัจจัยการผลิตผันแปรมากกว่า 1 ปัจจัย เส้นมูลค่าของผลผลิตเพิ่ม (VMP) จะไม่เป็นเส้นอุปสงค์สำหรับแรงงานของหน่วยผลิต ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตจะต้องเปรียบเทียบราคาของปัจจัยการ

ผลิตต่าง ๆ มาเป็นหลักในการผลิตสินค้าและบริการชนิดหนึ่งว่าควรใช้ปัจจัยการผลิตชนิดใดอย่างละเท่าไร เมื่อใดก็ตามที่ราคาปัจจัยการผลิตปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเปลี่ยนไป โดยที่ราคาปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ คงที่ จะทำให้ราคาปัจจัยการผลิตโดยเปรียบเทียบ (Factors' Price Ratio) เปลี่ยนแปลงไป ผู้ผลิตจะเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการใช้ปัจจัยการผลิต อาจจะใช้ปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นและลดการใช้ปัจจัยการผลิตอีกชนิดหนึ่งลง เพื่อที่จะทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าที่ผลิตมีต้นทุนต่ำสุด การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนของการใช้ปัจจัยอันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคาของปัจจัยการผลิตโดยเปรียบเทียบ จะทำให้เส้นมูลค่าของผลผลิตเพิ่ม (VMP) ของปัจจัยการผลิตเคลื่อนขึ้นหรือลงได้

จากตัวอย่างข้างต้น เกี่ยวกับโรงงานผลิตตุ๊กตา ถ้าค่าจ้างตกลง ทำให้ราคาของการใช้สินค้าทุนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับค่าจ้าง ผู้ผลิตอาจจะซื้อเครื่องมือลดลงขณะเดียวกันจะเพิ่มจำนวนการจ้างแรงงานมากขึ้น โดยใช้แรงงานทำงานแทนเครื่องมือต่าง ๆ ทำให้ผลผลิตเพิ่มของแรงงานลดลง ผลอันนี้ จะทำให้เส้น VMP เลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามูลค่าผลผลิตเพิ่มลดลงทุกระดับ การใช้แรงงานผลอันนี้เรียกว่าผลการทดแทน (Substitution Effect)

แต่ในบางกรณี การที่อัตราค่าจ้างลดลง จะมีผลทำให้การจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น และต้องเพิ่มการลงทุนในเครื่องมือต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนกับแรงงานที่เพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะเกิดในกรณีที่มีการผลิตสินค้าดังกล่าว ปัจจัยแรงงานกับปัจจัยทุนทดแทนกันได้ยาก ดังนั้น ปัจจัยแรงงานกับปัจจัยทุนต้องทำงานร่วมกันหรือประกอบกัน ในกรณีนี้จะทำให้เส้น VMP อันเนื่องมาจากการจ้างงานเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม แสดงว่ามูลค่าของผลผลิตเพิ่มสูงขึ้นทุกระดับของการใช้แรงงาน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การที่อัตราค่าจ้างลดลง มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ผลิต 3 ประการ คือ

1. ผลการทดแทน (Substitution Effect) เป็นการผลิตสินค้าในจำนวนเท่าเดิม แต่เนื่องจากค่าจ้างตกลง ทำให้มีการใช้แรงงานแทนเครื่องจักรบางส่วน เช่น เพิ่มคน หรือเพิ่มชั่วโมงทำงาน โดยลดจำนวนเครื่องจักร หรือลดชั่วโมงการทำงานของเครื่องจักร เมื่อจำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นในขณะที่การใช้เครื่องมือเครื่องจักรลดลง ทำให้ ผลผลิตเพิ่มของแรงงานลดลง จึงมีผลทำให้ VMP ลดลงเลื่อนไปทางซ้ายด้วย

2. ผลทางด้านผลผลิต (Output Effect) เมื่อค่าจ้างตกลง ทำให้นายจ้างจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้ธุรกิจสามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น ทั้ง ๆ ที่งบประมาณการผลิตเท่าเดิม แต่เนื่องจากการผลิตสินค้าดังกล่าวแรงงานและทุนสามารถทดแทนกันได้ยาก ดังนั้นผู้ผลิตจึงเพิ่มแรงงานและทุนในสัดส่วนที่เหมาะสม ผลที่ได้คือ ผลผลิตเพิ่มของแรงงานจะสูงขึ้น มีผลทำให้ VMP ของแรงงานเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม

3. ผลจากแรงจูงใจในด้านกำไร (Profit Maximizing Effect) เมื่อค่าจ้างตกลง จะทำให้ต้นทุนเพิ่ม (MC) ลดต่ำลง หมายความว่า ในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นต้นทุนจะลดต่ำลง คือ MC จะเคลื่อน

ไปทางขวามือ จึงทำให้ต้นทุนในการผลิตต่อหน่วยลดต่ำลง และเมื่อราคาสินค้าในตลาดยังคงเดิม จะทำให้ผู้ผลิตมีกำไรเพิ่มขึ้น จะจูงใจให้หน่วยผลิตเพิ่มการผลิตสินค้า แรงจูงใจนี้ทำให้มีการใช้แรงงานและทุนเพิ่มขึ้น ทำให้สัดส่วนการใช้ทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับผลทางด้านผลผลิต (Output Effect) ผลสุดท้ายที่เกิดขึ้นจะทำให้ VMP เลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม เช่นเดียวกับผลทางด้านผลผลิต จะเห็นว่าผลทางด้านผลผลิต (Output Effect) และผลทางด้านกำไร (Profit Maximizing Effect) เหมือนกัน คือ ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและ VMP ของแรงงานเพิ่มขึ้น แต่ต่างกันตรงที่ว่าผลทางด้านผลผลิตนั้นผลผลิตเพิ่มขึ้น เพราะค่าแรงงานถูกลง ทำให้มีงบประมาณในการผลิตที่มีอยู่พอที่จะจ้างแรงงานและเครื่องจักรเพิ่มขึ้น จึงทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผลทางด้านกำไรเกิดจากการที่ค่าจ้างถูกลง ทำให้ต้นทุนเพิ่มลดลง ทำให้กำไรเพิ่มขึ้นจูงใจให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

ข้อนำสังเกต

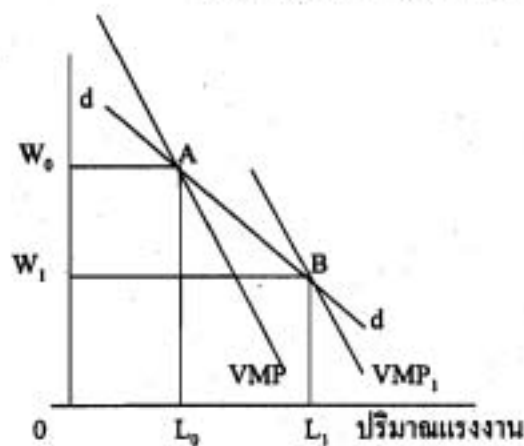
ผลทางด้านกำไรทดแทนทำให้ VMP ของแรงงานเลื่อนไปทางซ้ายมือในขณะที่ผลทางด้านผลผลิตและผลทางด้านกำไร ทำให้ VMP ของแรงงานเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม ฉะนั้นผลสุดท้ายจะทำให้ VMP เลื่อนไปทางซ้ายมือหรือขวามือ ขึ้นอยู่กับผลกระทบฝ่ายใดจะมากกว่ากัน

1. ในกรณีที่ Output Effect และ Profit Maximizing Effect มากกว่า Substitution Effect

ผลคือ เส้น VMP ของแรงงานจะเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม ดังนั้นเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวจะมีลักษณะ ดังนี้

รูปที่ 2.3

แสดงเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาว (ในกรณีที่ Output Effect และ Profit Maximizing Effect มากกว่า Substitution Effect)

จากรูป 2.3 เมื่ออัตราค่าจ้าง = OW_0 , ปริมาณการจ้างงาน = OL_0 ที่จุด A เมื่ออัตราค่าจ้างลดลงเป็น OW_1 , จะทำให้เส้น VMP เปลี่ยนมาเป็น VMP_1 , จะทำให้การจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น OL_1 ที่จุด B

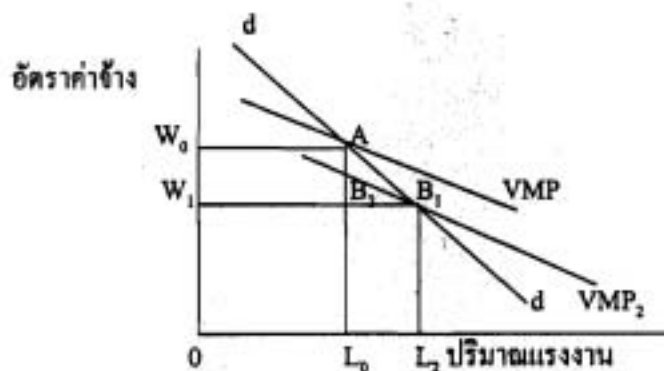
ดังนั้น เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวคือเส้นที่เชื่อมต่อกับจุด A และ B ซึ่งในกรณีนี้ จะเห็นว่าเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวมีความยืดหยุ่นมากกว่าในระยะสั้น

2. ในกรณีที่ Substitution Effect มากกว่า Output Effect และ Profit Maximizing Effect

ผลคือ เส้น VMP ของแรงงานจะเลื่อนมาทางซ้ายมือของเส้นเดิม ดังนั้นเส้นอุปสงค์ในระยะยาวจะมีลักษณะดังนี้

รูปที่ 2.4

แสดงเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาว (ในกรณีที่ Substitution Effect มากกว่า Output Effect และ Profit Maximizing Effect)

จากรูป 2.4 ถ้าอัตราค่าจ้าง OW_0 , ปริมาณการจ้างงาน = OL_0 ที่จุด A เมื่ออัตราค่าจ้างลดลงเป็น OW_1 , ผลจะทำให้เส้น VMP ลดลงเป็น VMP_2 , การจ้างงานจะเพิ่มขึ้นเป็น OL_2 ที่จุด B₂

ดังนั้นเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวเป็นเส้นที่ลากต่อจุด A และ B จะเห็นได้ว่า ลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาวของแต่ละกิจการจะแสดงปริมาณการเสนอซื้อแรงงาน หรือการจ้างงานเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้ามกับอัตราค่าจ้างเสมอ ไม่ว่าเส้น VMP จะเลื่อนไปทางใด แต่สำหรับในกรณีที่ 2 เส้นอุปสงค์ของแรงงานจะมีความชันมากกว่าในกรณีที่ 1

ข้อที่น่าสังเกต ในกรณีที่ 2 ซึ่งมีผลทางด้านการทดแทนมากกว่าผลทางด้านอื่น ๆ จะทำให้เส้น VMP เลื่อนไปทางซ้าย ในกรณีที่มีการทดแทนมาก ๆ จะทำให้เส้น VMP เลื่อนไปทางซ้ายมาก ๆ ซึ่งจุด B₁ จากเลื่อนเข้าไปที่จุด B₂ แต่จะไม่อยู่ไปทางซ้ายของจุด B₂ เพราะถ้าอยู่ทางซ้ายของจุด B₂

B₂ หมายความว่ายิ่งค่าจ้างถูกลงเท่าไร ปริมาณการจ้างงานก็จะลดลงมาก ในทางตรงข้ามถ้าจ้างแพงเท่าไร นายจ้างก็จะจ้างแรงงานมากขึ้น ซึ่งขัดกับความเป็นจริง

6. เส้นอุปสงค์แรงงานของตลาด คือ การรวมปริมาณการเสนอซื้อแรงงาน ณ ระดับค่าจ้างต่าง ๆ กันของกิจการทั้งหมดเข้าด้วยกัน

7. สรุปลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงาน

จะเห็นว่าเส้นอุปสงค์แรงงาน จะมีลักษณะทอดลงจากซ้ายไปขวา มี Slope เป็นลบ หมายความว่า ถ้าอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง จะทำให้ปริมาณการจ้างงานเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้าม หมายความว่าถ้าอัตราค่าจ้างสูงขึ้นปริมาณการจ้างงานก็จะลดลง ในทำนองเดียวกัน ถ้าอัตราค่าจ้างลดลง ปริมาณการจ้างงานจะเพิ่มขึ้น

8. การเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของแรงงาน

8.1 ถ้าอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง โดยปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์ของแรงงานคงที่ จะมีผลทำให้ปริมาณการจ้างงานเปลี่ยนแปลง แต่เปลี่ยนแปลงบนเส้นอุปสงค์ของแรงงานเส้นเดิม (Move along the Curve)

8.2 ถ้าอัตราค่าจ้างไม่เปลี่ยนแปลง โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์ของแรงงานเปลี่ยนแปลง นายจ้างมีความต้องการจ้างงานเปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานเปลี่ยนแปลงไปทั้งเส้น

9. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าจ้างที่กำหนดอุปสงค์ ได้แก่

9.1 อุปสงค์ในสินค้าและบริการ

9.2 ราคาของปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ

9.1 **อุปสงค์ในสินค้าและบริการ** เปลี่ยนแปลงทุก ๆ ระดับราคาสินค้าโดยที่เทคโนโลยี และสัดส่วนของการใช้ทุนและแรงงานในการผลิตไม่เปลี่ยนแปลง เช่น อุปสงค์ในสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น จะทำให้การจ้างงานเพิ่มขึ้นในอัตราค่าจ้างที่กำหนดให้ ในกรณีนี้เส้นอุปสงค์ของแรงงานจะเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม ในทำนองตรงข้ามถ้าเส้นอุปสงค์ของสินค้าและบริการลดลงจะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานลดลงด้วย โดยเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม

9.2 **ราคาของปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ** เปลี่ยนแปลง เช่น ราคาปัจจัยทุนลดลง จะทำให้ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มลดลง การที่ต้นทุนการผลิตลดลง จะทำให้การผลิตเพิ่มขึ้น ผลทางด้านผล

ผลิตทำให้มีความต้องการจ้างงานเพิ่มขึ้น ณ อัตราค่าจ้างที่กำหนดให้ จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงาน เลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม แต่ด้ราคาของปัจจัยทุนลดลง ทำให้หน่วยผลิตไปใช้ทุนแทนแรงงานเพิ่มขึ้น เป็นลักษณะ Capital Intensive ใช้แรงงานลดลง เป็นผลทางด้าน การทดแทน ในกรณีนี้จะทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม จะเห็นได้ว่าการลดลงของราคาปัจจัยทุน ถ้าทำให้เกิดผลทางด้านผลผลิตจะทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม ในขณะที่ผลทางด้าน การทดแทน ทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ส่วนเส้นอุปสงค์ของแรงงานจะเลื่อนไปทางใดขึ้นอยู่กับผลทางด้านใดมากกว่ากัน ทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถชี้ชัดลงไปว่า การลดลงของราคาปัจจัยทุน จะมีผลต่อเส้นอุปสงค์ของแรงงานอย่างไร

สรุปบททวนบทที่ 2

อุปสงค์ของแรงงาน คือ ปริมาณต่าง ๆ ของแรงงานที่ผู้เสนอซื้อแรงงาน หรือนายจ้าง ต้องการจ้างแรงงาน ณ ระดับค่าจ้างต่าง ๆ กันในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงาน เป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่าอุปสงค์ของแรงงานเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์สินค้าและบริการ

ลักษณะเส้นอุปสงค์ของแรงงาน มีลักษณะทอกลงจากซ้ายไปขวา โดยทั่วไปจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าจ้างกับปริมาณการจ้างแรงงานในทิศทางตรงข้าม

การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์จะมีใน 2 ลักษณะ คือ เปลี่ยนแปลงบนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม เกิดขึ้นในกรณีที่อัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลง ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ และเปลี่ยนแปลงทั้งเส้น เกิดขึ้นในกรณีที่ปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดอุปสงค์เปลี่ยนแปลง ในขณะที่อัตราค่าจ้างคงที่

แบบฝึกหัดบทที่ 2

1. จงแสดงให้เห็นจริงว่า เส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะสั้นคือเส้น VMP หรือเส้น MRP ที่อยู่ต่ำกว่า VAP และทุก ๆ จุดบนเส้น VMP หรือ MRP จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าจ้างกับปริมาณการจ้างงานที่นายจ้างได้รับกำไรสูงสุด
2. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้
 - ก. ผลทางการทดแทน (Substitution effect)
 - ข. ผลทางด้านผลผลิต (Output effect)
 - ค. ผลจากแรงจูงใจในด้านกำไร (Profit Maximizing effect)
3. จงอธิบายถึงลักษณะของเส้นอุปสงค์ของแรงงานในระยะยาว
4. ในกรณีใดบ้างที่ทำให้เส้นอุปสงค์ของแรงงานเปลี่ยนแปลง จงอธิบาย